Lietas Nr. C28368413
Lietas arhīva Nr. C-1264-14/13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīga 2014.gada 7.aprīlī

Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese A.Buliņa

ar sekretāri A.Redeli

piedaloties prasītājam /pers. A/, prasītāja pilnvarotajam pārstāvim /pers. B/, atbildētājam /pers. C/ un atbildētāja tiesas sēdē mutiski pilnvarotajam pārstāvim /pers. D/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ un /pers. E/ maza apmēra prasībā pret /pers. C/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] 2013.gada 8.maijā Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā saņemts /pers. A/ un /pers. E/ (abi kopā turpmāk – prasītāji) prasības pieteikums maza apmēra prasībā pret /pers. C/ (turpmāk – atbildētājs) par uzturlīdzekļu piedziņu, kas vēlāk precizēta.

[1.1] Prasībā norādīts, ka atbildētājs ir prasītāju dēls. Atbildētājs ilgstoši nerūpējas un vispār neinteresējas par savu vecāku dzīves apstākļiem, veselības stāvokli un iztiku, līdz ar to prasītāji spiesti vērsties tiesā ar prasību pret atbildētāju par uzturlīdzekļu piedziņu.

Prasītāji ir pensijas vecumā, viņu rīcībā nav pietiekoši materiālie līdzekļi, lai pilnvērtīgi nodrošinātu sevi ar nepieciešamo pārtiku, medikamentiem un nomaksātu visus ar dzīvokļa uzturēšanu un apsaimniekošanu saistītos izdevumus. Sava vecuma dēļ, prasītājiem nav iespējams gūt papildus ienākumus un sevi pilnvērtīgi apgādāt. Atsevišķu izdevumu segšanai materiālu palīdzību Ls 80 apmērā mēnesī prasītāji saņem no savas meitas /pers. F/, kura dzīvo Sanktpēterburgā, taču meitai ir sava ģimene, ko apgādāt un par ko rūpēties, un viņa nevar nodrošināt prasītājus ar pilnīgi visu nepieciešamo.

Prasītāji uzskata, ka atbildētājam ir jāuzņemas līdzatbildība par savu vecāku dzīves apstākļiem un uzturlīdzekļiem, un uzskata, ka no atbildētāja par labu prasītājiem būtu piedzenami uzturlīdzekļi Ls 60 mēnesī katram vecākam, abiem kopā mēnesī Ls 120 apmērā.

Pamatojot uzturlīdzekļu apmēru, prasītāji norāda, ka viņu veselības stāvoklis tikai pasliktinās, prasa aizvien jaunas rūpes, ikdienas izdevumus par medikamentiem. Prasītājs/pers. A/ ir sirds slimnieks, medikamentiem un slimības profilaksei mēnesī nepieciešami aptuveni Ls 100, savukārt, prasītāja /pers. E/ šobrīd nevar pārvietoties mugurkaula osteoporozes dēļ un ir praktiski piesaistīta gultai. Tāpat viņa slimo ar dažādiem nervu sistēmas darbības traucējumiem, kuri bez attiecīgu medikamentu izmantošanas sagādā nepārtrauktas fiziskas un morālas ciešanas.

[1.2] Tāpat, prasītāji paskaidro, ka kopš 1945.gada dzīvo dzīvokļa īpašumā /adrese/. Privatizācijas procesa ietvaros 1999.gada 8.novembrī, prasītājs /pers. A/ ar Dzīvojamo māju privatizācijas komisiju noslēdza tipveida Vienošanos, saskaņā ar kuru prasītājs par labu atbildētājam atteicās no savām tiesībām privatizācijas ceļā iegūt īpašumā minēto dzīvokli, taču tas tika izdarīts ar norunu, ka atbildētājs pienācīgi uzturēs savus vecākus un ļaus viņiem dzīvoklī mitināties līdz mūža galam. Šo norunu atbildētājs ir pārkāpis, ko kopš 2000.gada ir vairākkārt piedraudējis prasītājiem ar dzīvokļa pārdošanu vai ieķīlāšanu un prasītāju izlikšanu.

[1.3] 2014.gada 11.martā prasība ir precizēta, prasītāju pilnvarotajam pārstāvim /pers. B/ iesniedzot tiesai prasības pieteikuma precizējumus, kuros lūdz tiesu noteikt un piedzīt no atbildētāja par labu prasītājiem uzturlīdzekļus ik mēnesi 100 *euro* apmērā katram prasītājam, skaitot no prasības iesniegšanas dienas.

Precizējumos prasītāju pilnvarotais pārstāvis norāda, ka prasītāji ir pieprasījuši no VAS "Latvijas Pasts" informāciju par prasītājiem adresētajiem naudas pārvedumiem no atbildētāja un tikuši informēti, ka periodā no 2012.gada decembrim līdz 2013.gada oktobrim atbildētājs ir veicis divus naudas pārvedumus, proti, 2013.gada 28.janvārī Ls 40 apmērā un 2013.gada 21.martā Ls 40 apmērā, proti, divas reizes gada laikā.

Papildus norādīts, ka Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesa ar paziņojumu tiesu izpildītājam ir atsaukusi 2012.gada 17.oktobrī izdotos divus izpildu rakstus pēc Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2007.gada 7.marta sprieduma civillietā Nr.C28459/2007 sakarā ar to, ka minētais spriedums nav stājies likumīgā spēkā. Prasītāji ir vērsušies pie tiesas priekšsēdētājas ar iesniegumu atsaukt tiesas paziņojumu, ar kuru tiesu izpildītājs izbeidza izpildu lietu Nr.01110/066/20163, taču ir saņēmuši atbildi, kurā norādīts, ka nav pamata atsaukt tiesu izpildītājam nosūtīto vēstuli par izpildu raksta atsaukšanu. Šādos apstākļos, prasītāju celtā prasība par uzturlīdzekļu piedziņu ir pamatota, un uzskatāms, ka tā ir sākotnēji iesniegta prasība, nevis iepriekš celtās prasības grozīšana, savukārt, atbildētāja tiesas sēdē izteikti iebildumi par spēkā stājušos Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2007.gada 7.marta spriedumu civillietā

Nr.C28459/2007 un pēc tā izdoto izpildu rakstu nodošanu tiesu izpildītājam piedziņas uzsākšanai, nav pamatoti.

[1.4] Ievērojot tiesas sēdē izteikto prasības summas samazinājumu, prasītāji, pamatojoties uz Civillikuma 188., 1428. un 1432.pantu, lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja par labu prasītājiem 85 *euro* mēnesī katram, skaitot no pieteikuma iesniegšanas dienas.

[2] 2013.gada 9.augustā atbildētājs iesniedza tiesai paskaidrojumus, kuros norāda, ka prasību neatzīst, uzskata to par nepamatotu un noraidāmu pilnīgi.

Atbildētājs paskaidro, ka prasītāju apgalvojumi, ka atbildētājs nesniedz vecākiem materiālo palīdzību un atbalstu, neatbilst patiesībai. Saskaņā ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas spriedumu ir noteikts, ka atbildētāja pienākums par labu prasītājiem katram maksāt uzturam ik mēnesi Ls 10, sākot no 2006.gada 24.novembra.

2012.gada 2.novembrī puses noslēdza izlīgumu par parāda saistību izpildi, saskaņā ar kuru puses vienojās dzēst nokavētos maksājumus, kā arī noteikt jaunu uzturlīdzekļu summu Ls 20 apmērā katram prasītājam mēnesī sākot no 2012.gada 1.novembra.

Turklāt, atbildētājs ir nodrošinājis prasītājus ar mājokli, jo prasītāji dzīvo atbildētājam piederošajā dzīvoklī /adrese/, prasītāji lieto atbildētāja dzīvokli bez atlīdzības līdz mūža beigām.

[2.1] Atbildētājs paskaidro, ka kopš 2013.gada 23.jūlija nesastāv darba attiecībās, līdz ar ko viņam nav patstāvīgu ienākumu, savukārt, tie ienākumi, kurus atbildētājs guva strādājot pēdējā darba vietā, nebija tik lieli, lai varētu papildus uzturēt prasītājus.

[3] 2014.gada 13.septembrī prasītāji tiesai iesniedza rakstveida iebildumus/paskaidrojumus par atbildētāja iesniegtajiem paskaidrojumiem, kuros norāda, ka atbildētāja izteikumi ir nepatiesi.

[3.1] Prasītāji paskaidro, ka tas apstāklis, ka 2006.gadā tiesai ir noteikusi uzturlīdzekļu apmēru Ls 10 katram prasītājam, savukārt, ar vienošanos 2012.gada 2.novembrī puses uzturlīdzekļu apmēru palielinājuši līdz Ls 20 katram prasītājam ik mēnesi, neliedz prasītājiem tiesas ceļā prasīt vēl lielāku uzturlīdzekļu piedziņu sakarā ar faktisko apstākļu izmaiņām.

Tāpat, prasītāji norāda, ka uzturlīdzekļus atbildētājs maksā tikai no 2006.gada, savukārt, pirms tam prasītāji bijuši lūdzēju lomā, kā rezultātā bija spiesti 2006.gadā celt tiesā prasību.

Atbildētājs paskaidro, ka ar 2012.gada 2.novembra vienošanos puses vienojušās par lielākiem uzturlīdzekļiem, proti, Ls 20 mēnesi, taču kopš minētās vienošanās noslēgšanas no atbildētāja kopumā ir saņemti uzturlīdzekļi Ls 40 apmērā, kas ir uzskatāms par maksājumu par 2012.gada novembra mēnesi.

[3.2]Attiecībā uz atbildētāja norādi, ka ir nodrošinājis prasītājus ar mājokli, prasītāji norāda, ka minētais dzīvoklis agrāk piederēja prasītājam /pers. A/, kurš to faktiski atdāvināja atbildētājam, līdz ar ko atbildētāja apgalvojumi, ka viņš ir nodrošinājis prasītājus ar mājokli, neatbilst patiesībai, jo faktiski prasītāji ir tie, kas ir parūpējušies, lai atbildētāja īpašumā dzīvoklis nonāktu.

[4] Tiesas sēdē prasītāju pilnvarotais pārstāvis /pers. B/ samazināja prasījuma apmēru un lūdza piedzīt no atbildētāja prasītāju labā uzturlīdzekļus katram 85 *euro* mēnesī. Paskaidrojumus sniedza atbilstoši prasības pieteikuma un prasības precizējumu saturam. Papildus norādīja, ka prasītājiem materiālu atbalstu sniedz meita apmēram 200 *euro* apmērā ik mēnesi, taču prasītāju līdzekļi nav pietiekami iztikai. Izdevumu apmērs mēnesī sastāda aptuveni 700 *euro*, no kuriem vidēji 135 *euro* mēnesī tiek novirzīti maksājumiem, kas saistīti ar dzīvokļa uzturēšanu, tostarp, komunālo pakalpojumu maksājumiem, elektrību, maksājumiem par autonomo gāzes apkuri, papildus jāmaksā par televīziju 17 *euro* mēnesī, kā arī nekustamā īpašuma nodoklis. Īres maksa prasītājiem nav jāmaksā. Pārtikai prasītāji tērē ik mēnesi vidēji 300 *euro*, savukārt apģērbam tiek novirzīti aptuveni 50 *euro* mēnesī. Paskaidroja, ka prasītāji ir cienījamā vecumā, līdz ar ko lielu izdevumu daļu sastāda izdevumi par medikamentiem, proti, aptuveni 200 *euro* mēnesi. Papildus paskaidroja, ka sava vecuma dēļ pēdējo gadu laikā ir vairākkārt hospitalizēti, kā rezultātā ir radušies papildus izdevumi 615,39 *euro* apmērā. Prasītāji neizslēdz hospitalizācijas gadījumus arī nākotnē, līdz ar ko tās iespējamie izdevumi ir iekļauti aprēķinā. Norādīja, ka dzīvoklis, kurā dzīvo prasītāji, ir prasītāju sava veida dāvinājums atbildētājam, līdz ar ko nevar uzskatīt, ka tas, ka atbildētājs ir ļāvis prasītājiem dzīvot šajā īpašumā, neprasot par to atlīdzību, būtu uzskatāms kā vecāku nodrošinājums ar mājokli, jo tāda ir bijusi pušu starpā noslēgtā mutiskā vienošanās, ka prasītājs atteiksies no savām tiesībām reģistrēt dzīvokli kā savu īpašumu par labu atbildētājam.

[5] Atbildētāja tiesas sēdē mutiski pilnvarotais pārstāvis /pers. D/ prasību neatzina pilnībā, sniedza paskaidrojumus atbilstoši rakstveida paskaidrojumu saturam. Papildus paskaidroja, ka atbildētāja materiālais stāvoklis ir nepietiekams, lai sniegtu materiālo palīdzību prasītājiem. Par vecākiem atbildētājs rūpējas tādā veidā, ka ir nodrošinājis vecākus ar mājokli, atļaujot dzīvot viņam piederošajā īpašumā līdz mūža galam, pie tam nenosakot nekādas īres maksas. Nepiekrita prasītāju norādītajam ik mēneša izdevumu aprēķinam, uzskatot to par nesamērīgi lielu.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus, tiesa uzskata, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma turpmāk norādītu apsvērumu dēļ.

[6] Lietā nav strīda par to, ka atbildētājs /pers. C/ ir prasītāju /pers. A/ un /pers. E/ dēls, ko apstiprina arī Izziņa par dzimšanas reģistrāciju *(lietas 10.lapa).*

[6.1] Civillikuma 188.panta pirmā daļa noteic, ka pienākums uzturēt vecākus un vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem samērā ar viņu spējām uzturēt vecākus vai vecvecākus un mantas stāvokli. Strīdus par uzturlīdzekļiem vecākiem vai vecvecākiem izšķir tiesa.

No minētā izriet, - tāpat kā vecāku, likumā noteikts beznosacījuma pienākums ir rūpēties par savu bērnu materiālo nodrošinātību, arī bērniem, kad tie sasnieguši pilngadību vai vēlāk ir pienākums nodrošināt savus vecākus. Normā nav noteiktas konkrētas

piemērvienības, kad iestājas bērna pienākums uzturēt vecākus, tāpat nav noteikts konkrēts apmērs un laika periods, kādā bērnam būtu jāuztur vecāki.

Savukārt otrā daļa paredz, ka bērnu var atbrīvot no pienākuma uzturēt vecākus vai vecvecākus, ja tiek konstatēts, ka vecāki vai vecvecāki bez dibinātiem iemesliem izvairījušies pildīt savus pienākumus pret bērnu.

[6.2] Noskaidrojot atbildētāja attieksmi pret prasību, tiesa nekonstatē, ka /pers. C/ būtu izteicis iebildumus, ka /pers. A/ un /pers. E/ būtu izvairījušies pildīt savus pienākumus pret bērnu. Arī no lietas materiālos esošajiem pierādījumiem nav konstatējami apstākļi, kas varētu atbrīvot bērnu no pienākuma sniegt līdzekļus vecāku uzturēšanai. Attiecīgi šis apstāklis nedod pamatu atbildētāja atbrīvošanai no uzturnaudas došanas vecākiem. Tādējādi atbilstoši Civillikuma 188.pantam atbildētājam ir pienākums apgādāt prasītājus, kas tiesai vērtējams atbilstoši Civillikuma 188.panta pirmās daļas apjomam.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Savukārt, minētā likuma 104.panta pirmajā daļā noteikts, ka pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

[6.3] Konkrētajā gadījumā prasītāji nepieciešamību pēc papildus līdzekļiem argumentējuši ar to, ka viņu ienākumi nav pietiekoši, lai apmaksājot rēķinus pakalpojumu sniedzējiem, iegādājoties medikamentus, atliktu līdzekļi ikmēneša uzturam. Atbildētājs jau kopš 2004.gada pienācīgi nerūpējās par saviem vecākiem. 1999.gada 8.novembrī prasītājs /pers. A/ atteicās par labu atbildētājam no savām tiesībām privatizācijas ceļā iegūt dzīvokli, un tas tika darīts ar mutisku norunu, ka atbildētājs pienācīgi uzturēs savus vecākus un ļaus viņiem dzīvoklī mitināties līdz mūža galam, tādējādi šo faktu nevar uzskatīt kā atbildētājiem sniegto materiālo palīdzību un ieguldījumu prasītāju dzīves apstākļu nodrošināšanā, un tas nebūt neapliecina atbildētāja gādīgumu un rūpes.

Turpretī, atbildētājs nenoliedz bērna pienākumu uzturēt vecākus, bet norāda, ka ir maksājis vecākiem līdzekļus tādā apmērā, kā puses vienojušās 2012.gada 2.novembrī noslēdzot līgumu par parādsaistību izpildi un uzturlīdzekļu apmēra Ls 20 katram prasītājam maksāšanu. Atbildētājs izsaka iebildumu prasītāju norādītam uzturlīdzekļu apmēram, pamatojumam un pierādījumiem atsevišķās pozīcijās, kā arī, atsaucoties uz savu mantisko stāvokli, norāda par viņa spējām sniegt uzturlīdzekļus prasības pieteikumā norādītajā apmērā, aizbildinoties, ka savu likumā noteikto pienākumu uzturēt vecākus realizē, nodrošinot vecākus ar mājokli.

[6.4]Tiesa konstatē, ka atbildētājs kategorisku noliegumu, ka prasītājiem nepieciešams uzturs, medikamenti, kā arī jāapmaksā rēķini par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem, neizsaka, pat pieņem situāciju par saprotamu, ja vien izdevumu apmērs apstiprinās ar pierādījumiem.

Profesors V.Bukovskis uzskatījis, ka ar dispozivitātes principu jāsaprot personīgās iniciatīvas tiesības vai prāvnieku personīga autonomija *(sk. Bukovskis V.Civīlprocesa mācības grāmata.- Rīga: Autora izdevums, 1933, 233.lpp.).* Jāsecina, ka prasības tiesvedībā dispozivitātes princips nozīmē likumā noteiktās iespējas pusēm rīkoties ar savām materiālajām tiesībām un to aizsardzības līdzekļiem pēc saviem subjektīviem ieskatiem. Citiem vārdiem, pušu brīvās rīcības jēdziens attiecināms tikai uz izvēli – izmantot likumā noteiktās tiesības vai arī atteikties no to izmantošanas.

Tiesa atzīst, ka konkrētajā lietā nav pieļaujama atkāpe no sacīkstes principa, kas izriet no Civilprocesa likuma 10.panta. Pierādīšanas pienākums vispirms gulstas uz prasītāju. Kamēr prasītāja nav pierādījusi prasību, atbildētājs būtībā var rīkoties pēc saviem ieskatiem, iesniedzot pierādījumus tādā apmērā, kādā uzskata par nepieciešamu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2011.gada 27.aprīļa spriedumā Nr.SKC-160/2011 atzinis, ka no Civillikuma 188.panta pirmās daļas nepārprotami izriet bērnu pienākums apgādāt vecākus. Tomēr, kā tas jau izriet no minētās tiesību normas gramatiska tulkojuma, šāds pienākums bērniem nepastāv vienmēr un *per se*, bet gan rodas tikai vajadzības gadījumā. Minētās tiesību normas izpratnē ar vajadzības gadījumu jāsaprot vecāku nepieciešamība pēc papildu līdzekļiem tādu iemeslu dēļ, ka viņi paši nespēj sevi nodrošināt un apgādāt. Nepieciešamību pēc papildu līdzekļiem un to apmēru pamato faktiskie apstākļi katrā atsevišķā situācijā, kurus, izspriežot lietu, jāvērtē tiesai. Savukārt fakts, ka vecākiem vajadzīga bērna apgādība, jāpamato prasītājam, tādējādi pierādīšanas pienākums, prasot uzturlīdzekļus no bērniem, gulstas uz vecākiem. Tāpat Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts norāda, ka tikai pēc tam, kad tiesa uzskata par pierādītu un pamatotu vajadzību pēc papildu līdzekļiem, tai jāvērtē, kādā apmērā un kādās daļās prasītāja bērniem ir pienākums to sniegt.

Šādu minētās tiesību normas tulkojumu Augstākās tiesas Senāts skaidrojis arī 2011.gada 22.jūnija spriedumā lietā Nr.SKC-1029.

Respektējot Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta izteiktās atziņas tiesa secina, ka, izšķirot strīdu par uzturlīdzekļiem vecākam, primāri ir noskaidrojams jautājums par vecāka nepieciešamību pēc papildus līdzekļiem. Šis jautājums skatāms kontekstā ar vecāku, t.i., prasītāju mantiskā stāvokļa izvērtējumu.

[7] No Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Rīgas pilsētas Kurzemes nodaļas 2014.gada 17.marta izziņas Nr.14/698956 un Nr.14/698950 redzams, ka prasītāji ir pensionāri un saņem: /pers. A/ – valsts vecuma pensiju 176,14 *euro* apmērā un piemaksu pie vecuma pensijas 30,88 *euro*, kopā 207,02 *euro*,bet /pers. E/ – valsts vecuma pensiju 197,05 *euro* un piemaksu pie vecuma pensijas 32,87 *euro,* kopā 229,92 *euro,* bet tā kā maksa par pensijas piegādi noteikta 1,74 *euro,* /pers. E/ saņem pensiju 228,18 *euro* apmērā *(lietas 128.-129.lapa).* Tiesas sēdē prasītāju pilnvarotais pārstāvis norādīja, ka papildus vecākiem palīdz meita, proti, ik mēnesi saņem no meitas vidēji 200 *euro*. Lietas materiāliem pievienotas „Pārveduma saņemšanas" kopijas un prasītāja sastādīts aprēķins par saņemtajiem naudas līdzekļiem no prasītāju meitas, vidēji 151,85 USD mēnesī *(lietas 30.-41.lapa).* Lai arī no šiem pierādījumiem nav redzams pārskaitījuma veicējs, tiesai nav pamats apšaubīt, ka šo naudas pārvedumu veikusi prasītāju meita, ko tiesas sēdē neapstrīdēja arī atbildētājs. Ievērojot, ka /pers. A/ tiesas sēdē norādīja, ka meita prasītājiem pārskaita aptuveni 200 *euro*,

šādos apstākļos, tiesa, apspriežot prasītāju ienākumus, vadās no aprēķina, ko tiesas sēdē norādīja prasītājs, t.i., 200 *euro* mēnesī.

[7.1] Ievērojot minēto, tiesa konstatē, ka prasītāju vidējie ienākumi mēnesī ir 635,20 euro.

[7.2] Tiesas sēdē prasītāju pilnvarotais pārstāvis norādīja aptuveno prasītāju izdevumu apmēru - 700 *euro* apmērā mēnesī, no kuriem, vidēji 135 *euro* apmērā ir maksājumi, kas saistīti ar dzīvokļa uzturēšanu, tostarp, komunālo pakalpojumu sniedzējiem, elektrība, maksājumi par autonomo gāzes apkuri, citi maksājumi (TV (apmēram 17 euro)), nekustamā īpašuma nodoklis), ēdiens aptuveni 300 *euro (abiem),* apģērbs 50 *euro* (abiem) un medikamenti 200 *euro.* Īres maksa netiek maksāta.

Lietas materiālos nav iesniegts prasītājas ikmēneša izvērsts (pa pozīcijām sakārtots) izdevumu aprēķins, ko tiesas sēdē nevarēja tiesai detalizēti izklāstīt ne prasītāja pilnvarotais pārstāvis, ne arī pats prasītājs /pers. A/, bet vadījās no aptuveniem aprēķiniem.

Ņemot vērā, ka atbildētājs apšaubīja prasītāju patieso izdevumu apmēru, tiesa, vērtējot lietā esošos pierādījumos prasītāju izdevumiem, konstatē turpmāko.

[7.3] Lietas materiāliem ir pievienotas konta izdrukas par atsevišķu rēķinu par komunālajiem pakalpojumiem veiktajiem maksājumiem:

- SIA „Lattelekom" laika periodā no 2012.gada 30.janvāra līdz 2013.gada 25.aprīlim kopsummā veikti maksājumi 304,47 *euro* (Ls 213,98), kas vidēji mēnesī veido 21,75 *euro (lietas 48.-49.lapa);*

- AS „Latvijas Gāze" (2013.gadā) 16,45 *euro* (Ls 11,56) mēnesī *(lietas 50.lapa);*

- AS „Latvenergo" (2013.gadā) 20,62 *euro* (Ls 14,49) mēnesī *(lietas 51.-52.lapa)*

- SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" par periodu no 2012.gada februāra līdz 2013.gada aprīlim kopsummā 358,89 *euro* (Ls 252,23), kas vidēji mēnesī veido apsaimniekošanas maksu 27,61 euro *(lietas 53.-54.lapa).*

No minētajiem dokumentiem tiesa var secināt, ka prasītāju vidējie izdevumi par elektrību, gāzi, televīziju un dzīvokli ir aptuveni 86,43 *euro* mēnesī. Citi pierādījumi, lietas materiāliem nav iesniegti.

Prasītājs tiesas sēdē paskaidroja, ka ikmēneša izdevumus veido arī maksājumi par autonomo gāzes apkuri, bet pierādījumus, ka ar šādu apkures sistēmu būtu aprīkots dzīvoklis, kā arī pierādījumus par izdevumu apmēru tiesā nav iesnieguši.

[7.4] Lietas materiāliem ir pievienoti arī medicīniska rakstura dokumenti:

- 2011.gada 13.jūnija Pacienta (/pers. E/) aprūpes līgums un Pacientu iemaksas un maksas pakalpojumu aprēķins, pamatojoties uz kuru /pers. E/ veikusi maksājumu 279,59 *euro* (Ls 196,50) par ārstēšanos laika posmā no 13.06.2011.-14.06.2011.) *(lietas 42., 45.lapa);*

- 2011.gada 20.aprīļa Pacienta (/pers. E/) aprūpes līgums un Pacientu iemaksas un maksas pakalpojumu aprēķins, pamatojoties uz kuru /pers. E/ veikusi maksājumu 279,59 *euro* (Ls 196,50) par ārstēšanos laika posmā no 20.04.2011.-21.04.2011. *(lietas 43.-44.lapa);*

- 2012.gada 29.oktobrī sastādītais ģimenes ārsta izraksts no pacienta (/pers. E/) medicīniskās kartes, ko kura redzams, ka pacientam pēc ģimenes ārsta un neirologa rekomendācijām, regulāri jālieto deviņu veidu medikamenti *(lietas 46.lapa);*

- 2013.gada 27.februārī sastādītais ģimenes ārsta izraksts no pacienta (/pers. A/) medicīniskās kartes, ko kura redzams, ka pacientam ir multiplas hroniskas saslimšanas un ikdienā jālieto sešu veidu medikamenti *(lietas 47.lapa);*

- izraksts no /pers. A/ medicīniskās kartes, no kuras redzams, ka pacients iestājies ārstniecības iestādē 06.02.2014., bet izrakstījies 07.02.2014. un par veiktajām ārstnieciskajām manipulācijām veikta samaksa 56,21 *euro* apmērā *(lietas 125.-127.lapa);*

- čeki par medikamentu iegādi laika posmā no 2013.gada 29.aprīļa līdz 2014.gada 13.martam LVL 769,31 kopsummā *(lietas 130.lapa).*

Par to, ka prasītājiem jālieto konkrēti ārsta nozīmēti medikamenti katru mēnesi, nepieciešama speciāla ārstēšanās, liecina viņas iesniegtie izraksti no pacienta medicīniskās kartes. Tomēr par nepieciešamo izdevumu apmēru, lietojamo medikamentu aptuveno vērtību, kā arī to, ka norādītie medikamenti nav valsts kompensējamo medikamentu sarakstā, tiesa no lietā esošajiempierādījumiem secinājumus izdarīt nevar. Tiesa uzskata, ka personai, zinot konkrētu, ik mēnesi lietojamo medikamentu sarakstu, nevarētu būt iemesls, lai neuzrādītu to izdevumu (nemainīgo) apmēru, kādi tiek tērēti regulāri lietojamo medikamentu iegādei. No čekiem redzams, ka katru mēnesi medikamentu apmērs ir dažāds, tāpat nav konstatējams arī maksātājs.

Tiesai pieņemot, ka minēto summu medikamentu iegādei prasītāji iztērējuši laika periodā no 2013.gada aprīļa līdz 2014.gada martam, t.i., divpadsmit mēnešu laikā, attiecīgi mēnesī izdevumi sastāda 64,11 *euro.*

[7.5] No minētajiem dokumentiem var secināt, ka prasītāji laika posmā no 2011.gada jūnija līdz 2014.gada martam stacionārā ārstējušies trīs reizes, proti, /pers. E/ laika posmā no 13.06.2011.-14.06.2011. un 20.04.2011.-21.04.2011., kad pacientei veiktas operācijas, bet /pers. A/ no 06.02.2014. līdz 07.02.2014., kad pacientam veikta operācija.

Tiesa no lietas materiālos esošajiem pierādījumiem nevar konstatēt, ka prasītājiem veselības stāvokļa dēļ uzturēšanās ārstniecības iestādes stacionārā būtu regulārs raksturs, proti, stacionārā jāārstējas periodiski, kādu konkrētu ar hronisku saslimšanu medicīnisku manipulāciju veikšanai. Tāpat nav konstatējams, ka prasītājiem veiktās operācijas noteiktā laika posmā ir jāatkārto.

Šādos apstākļos, tiesa neapšauba, ka prasītājiem, ievērojot to cienījamo vecumu veselības saasinājumi var rasties pēkšņi, kā arī pieņem par saprotamu, ka šāda situācija rada papildus izdevumus, bet konkrētās lietas kontekstā nevar atzīt, ka izdevumi par ārstēšanos stacionārā būtu uzskatāmi par regulāriem, lai iezīmētu tos kā patstāvīgus. Tādējādi, tiesa, prasītājiem radušos izdevumus 615,39 *euro* (279,59+279,59+56,21) par ārstēšanos stacionārā, trīs reizes, laika posmā no 2011.gada jūnija līdz 2014.gada februārim, vērtē kopējo izdevumu summu izdalot ar mēnešu skaitu laika periodā (44 mēneši). Šādos apstākļos vidēji mēnesī 13,99 *euro.*

[7.6] Šādos apstākļos no lietā esošajiem pierādījumiem prasītāju izdevumi par ārstniecības pakalpojumiem un medikamentiem vidēji mēnesī ir 78,10 *euro (*64,11 *euro* + 13,99 *euro*) apmērā.

[8] Tiesas sēdē prasītāji norādīja, ka pārtikas iegādei tiek tērēti aptuveni 300 *euro* (abiem),apģērbam 50 *euro* (abiem). Tiesa konstatē, ka prasītāji nav iesnieguši aprēķinus un pierādījumus par to, kādi ir viņu ikmēneša izdevumi par pārtiku un apģērbu.

Vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem un dzīvē gūtiem novērojumiem, tiesa uzskata, ka saprātīgi ir izdevumi 300 *euro* mēnesī diviem cilvēkiem pārtikas iegādei, turpretī nesamērīgu summu prasītāji norādījuši apģērba un apavu iegādei mēnesī. Šādu izdevumu nepieciešamību un esamību prasītāji nav pierādījuši.

[9] Tādējādi, no lietā esošajiem pierādījumiem prasītāju izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem, ārstniecības pakalpojumiem un medikamentiem, kā arī pārtikai vidēji mēnesī ir 464,53 *euro* apmērā. Pat hipotētiski pieņemot, ka apģērba iegādei tiek tērēti mēnesī 50 *euro,* arī tad izdevumu apmērs (514,53 *euro*) nepārsniegtu ieņēmumu apmēru - 635,20 *euro* mēnesī.

Tiesas rīcībā nav tādas uz celto prasību attiecināmas informācijas, ka prasītāji būtu noteiktā kārtībā atzīti par maznodrošināto vai trūcīgo personu. Viņu mantisko stāvokli nav izvērtējis, piemēram, sociālais dienests, kas apzinātu prasītāju mantisko stāvokli ilgākā laika periodā, nekā tā informācija, kura šobrīd ir nodota tiesas rīcībā.

Tiesa atzīst, ka prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu pēc to prasījuma rakstura nav iespējams precīzi noteikt konstantu piedzenamo uzturlīdzekļa apmēru par katru mēnesi. Taču no lietā iesniegtajiem pierādījumiem, kopsakarā ar lietā esošajiem pušu paskaidrojumiem, tiesa nevar izdarīt viennozīmīgus secinājumus par prasītāju mantisko stāvokli, nepieciešamajiem izdevumiem, to pamatojumu, - visās norādītajās pozīcijās prasītāji uzrādījuši tiesai aptuvenos izdevumus.

[10] Vērtējot lietas materiālos iesniegtos pierādījumus par prasītāju ikmēneša ienākumu un izdevumu attiecību nav pamata uzskatīt, ka prasītāju uzturam papildus būtu nepieciešami līdzekļi, proti, prasītāju kopējie ieņēmumi mēnesī ir 635,20 *euro* apmērā, bet aptuvenie izdevumi 464,53 *euro* un pieņemot, ka apģērba iegādei tiek tērēti mēnesī 50 *euro,* arī tad izdevumu apmērs nepārsniedz ieņēmumus un veido 514,53 *euro*.

[11] Tiesa konstatē, ka 2012.gada 2.novembrī starp prasītājiem un atbildētāju noslēgts līgums, kurā cita starpā /pers. C/ piekritis par labu prasītājiem katram maksāt uzturam ik mēnesi Ls 20,00, sākot ar 2012.gada 1.novembri *(lietas 86.lapa).* Lietas izskatīšanas gaitā noskaidrots, ka atbildētājs saistības nav pildījis regulāri, saskaņā ar noslēgto līgumu /pers.C/veicis divus maksājumus, katru Ls 40 apmērā *(lietas 116.lapa).* Prasība par saistību izpildi vai no saistību izrietoša parāda piedziņu nav celta. Tiesai nav pamats uzskatīt, ka šo summu nebūtu pamats vērtēt, ka prasītāju ienākumus, kuri tiem pienāktos.

[12] Prasītāji norādījuši, ka 1999.gada 8.novembrī /pers. A/ atteicās par labu atbildētājam no savām tiesībām privatizācijas ceļā iegūt dzīvokli, un tas tika darīts ar mutisku norunu, ka atbildētājs pienācīgi uzturēs savus vecākus un ļaus viņiem dzīvoklī mitināties līdz mūža galam. Lietā nav strīds, ka /pers. A/ atteicās par labu atbildētājam no savām tiesībām privatizācijas ceļā iegūt dzīvokli un ka dzīvoklis reģistrēts uz atbildētāja vārda. Tāpat lietā nav strīds, ka atbildētājs neļautu /pers. A/ un /pers. E/ dzīvot dzīvoklī, citiem vārdiem, mutisko vienošanos atbildētājs pilda un ļauj vecākiem dzīvoklī mitināties.

Tiesa nevar atbalstīt prasītāju nostāju, ka šo faktu nevar uzskatīt kā prasītājiem sniegto materiālo palīdzību un ieguldījumu prasītāju dzīves apstākļu nodrošināšanā, un tas nebūt neapliecina atbildētāja gādīgumu un rūpes. Gluži pretēji uzturlīdzekļu došana, nenozīmē tikai materiālu atbalstu, bet likumā nostiprinātais pienākums bērnam apgādāt savus vecākus ietver sevī ne vien materiāla rakstura palīdzības sniegšanu, bet arī bērna fizisku palīdzību, mantisku palīdzību vecākiem.

Konkrētās lietas ietvaros, tiesa konstatē, ka /pers. C/, kopš īpašuma tiesību iegūšanas uz nekustamo īpašumu, nav vecākiem liedzis dzīvoklī dzīvot kā arī nav noteicis maksu par dzīvojamo telpu īri. Tiesa uzskata, ka šāds bērna sniegtais atbalsts vecākiem viennozīmīgi vērtējams kā uztura došana, jo /pers. C/, kā dzīvokļa īpašniekam ir neierobežotas tiesības ar īpašumu rīkoties pēc saviem ieskatiem, bet dēls to nav darījis, jo atzīst mutiski uzņemto pienākumu ļaut vecākiem dzīvoklī mitināties līdz mūža galam.

[13] Papildus, tiesa vēlas atzīmēt, ka nav pamata uzskatīt, ka atbildētājam būtu jānodrošina prasītāji ar dzīves līmeni, kas atbilst prasītāju priekšstatiem par labklājību un tādiem materiāliem apstākļiem, kādus prasītāji uzskata par sev nepieciešamiem.

Kopumā, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, tiesa nekonstatē prasītāju vajadzību pēc papildu līdzekļiem, secina, ka konkrētajā gadījumā prasītāji nav pierādījuši uzturlīdzekļu nepieciešamības faktu, ne arī konkrētu nepieciešamo uzturlīdzekļu apmēru, kas ir pamats prasības par uzturlīdzekļu piedziņu vecākiem noraidīšanai.

Nonākot pie šāda secinājuma, tiesa atzīst, ka lietā nav izšķirošas nozīmes atbildētāja mantiskajam stāvoklim. Ņemot vērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2011.gada 27.aprīļa spriedumā Nr.SKC-160/2011, tiesa spriedumā neizvērtē, kādā apmērā atbildētājam būtu iespēja sniegt prasītājiem papildus līdzekļus, ja tādi prasītājiem būtu nepieciešami.

[14] Ņemot vērā minētos apstākļus, tiesa secina, ka lietā nav iegūti objektīvi pierādījumi uzturlīdzekļu nepieciešamībai, līdz ar ko /pers. A/ un /pers. E/ prasība ir nepamatota un noraidāma.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 41.panta pirmo daļu., 96., 97., 189. - 195., 204.[1] pantu, 250.[25] pantu tiesa

n o s p r i e d a:

noraidīt /pers. A/ un /pers. E/ prasību pret /pers. C/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no pilna sprieduma teksta sastādīšanas dienas Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā.

Pilns sprieduma sastādīšanas diena noteikta 2014.gada 17.aprīlis.

Tiesnese A.Buliņa